

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

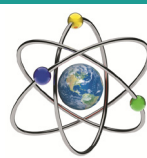
№8(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 318 sahifa,
3-avgust, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Sun'iy intellekt muhitida o'sib kelayotgan Alfa avlodining shaxsiy va psixik rivojlanishi	10
<i>Jo'rayeva Dilfuza Abdug'aniyevna</i>	
Teng yonli uchburchak xossalari va kesmaning o'rta perpendikulyari xossalariidan foydalangan holda masalalar yechish	13
<i>Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Xiva xonligining siyosiy boshqaruv modeli: Buxoro va Qo'qon xonliklari bilan qiyosiy tahlili.....	17
<i>Mutallibjonov Boburmirzo</i>	
Boshlang'ich sinfda informatika fanini o'qitish metodikasi	26
<i>Nosirova Feruza Baxadir qizi</i>	
Funksional savodxonlik asosida bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini professional rivojlantirishning strukturaviy-faoliyatli modeli.....	30
<i>Gafurova Mahfuza Abbosovna</i>	
Mutafakkirlar asarlarida bolalar faolligini shakllantirishda o'yinlardan foydalanishning yoritilishi	35
<i>Ravshanova Uldona Narziboyevna</i>	
Ijtimoiy-madaniy qadriyatlar variatsiyasi sharoitida talabalarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish mazmuni	39
<i>Vorisova Barnoxon Olimjon qizi</i>	
Huquqiy ta'lim va huquqiy tarbiya integratsiyasi orqali yoshlar orasida huquqbuzarliklarning oldini olish	43
<i>Habibjonov Izzatbek Dilshodjon o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy va refleksiv tafakkurini rivojlantirishda antfragil yondashuvning o'rni.....	51
<i>G'ulomjonova Ziyodaxon A'zamjon qizi</i>	
Badiy adabiyotning yoshlar tarbiyasidagi didaktik imkoniyatlari	57
<i>Irisboyeva Xotiraxon Utbasarovna</i>	
Talabalarining o'quv amaliyoti jarayonida kasbiy mobilligini rivojlantirishda dual ta'limga asoslangan metodikani takomillashtirish	61
<i>G'ofurov To'liqinjon</i>	
Didactic Opportunities of Content and Language Integrated Learning (CLIL) Technology in English Language Teaching	67
<i>Ismailova Aziza Dilshodovna</i>	
Фольклорные источники в историко-географическом изучении памятников Устюрта.....	72
<i>Канаатов Есимкан</i>	
Xorijiy davlatlar tajribasida o'zgarishlarni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish amaliyoti.....	76
<i>Abdullayev Amirulla Xazratovich</i>	
Algoritmik faollikni rivojlantirishning zamonaviy metodik yondashuvi	81
<i>Pardayeva Kamola Sultonovna</i>	
Sun'iy intellekt va startap ekotizimi asosida talabalarining tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish	86
<i>Imomaliyev Quvvat Choriyevich</i>	
Maktab ta'limida o'qitish sifatini baholashning ko'p tarmoqli raqamli-diagnostik tizimini joriy etish va boshqarish	91
<i>Nurmetov Tursunbek Kenjayevich</i>	
Event ta'lim texnologiyasi vositasida talabalarining o'qish samaradorligini oshirish	96
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Bo'tayeva Saodat Xudoyor qizi</i>	
Texnologik ta'lim yo'nalishi talabalarining malakaviy va pedagogik amaliyotlari uzviyligini ta'minlashning metodik modeli	99
<i>Mardonov Maqsudbek Maxmudovich</i>	
Nogironligi bo'lgan bolalarni tarbiyalayotgan oilalarga ijtimoiy-psixologik yordam ko'rsatishning nazariy-metodologik asoslari	103
<i>Umarova Umidaxon Ibaydullayevna</i>	

Chizmachilik darslarida animatsiyali modellarni qo'llashning pedagogik asoslari	108
<i>Xo'janiyozov Shokir Rustamovich</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish metodikasi va uning eksperimental samaradorligi	114
<i>Isroilova E'zoza Akmal qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlarida ingliz tilini o'qitishda veb-kvestlar va raqamli keyslarni samarali qo'llash usullari	119
<i>Shermatova Ra'no O'ktam qizi, Baxodirova Gulnoz Kamalovna</i>	
Xalq og'zaki ijodi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini takomillashtirish texnologiyalari	124
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Bo'lajak fizika o'qituvchilarini nanotexnologiya sohasidagi bilimlarni taqdim etishga va o'qitishga tayyorlash metodikasi	129
<i>Sottarov Abduvali Umirqulovich</i>	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarning raqamli tafakkurini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish	133
<i>Nuraliyeva Feruza Abdusalim qizi</i>	
Emotsional intellekt va raqamli kommunikatsiya: yoshlar psixologiyasida zamonaviy tendensiyalar	137
<i>Qahharov Nuriddin Sherbek o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda "o'quv burnout" (o'qishga nisbatan charchash va sovish) holatining oldini olishda motivatsion pedagogik texnologiyalar	142
<i>Babajanova Gulmira Muratbayevna</i>	
Linguopragmatic Errors in Artificial Intelligence-Generated Translations	147
<i>Aytmuxamedova Durdona Jasur qizi</i>	
Клинические особенности аллергодерматозов у лиц, проживающих в Ташкентской области	153
<i>Абдуллаева Ф. Б., Саипова Н. С.</i>	
Tyutorlik faoliyatining pedagogik ahamiyati	160
<i>Ashirova Gulnora Xayrullayevna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbga yo'naltirish metodikasini takomillashtirish	164
<i>Nurmuratova Iroda Nuriddinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlashda diqqat yetishmasligi va giperfaollik: mnemotexnik korreksiya	169
<i>Egamberdiyeva Xuriyat Egamberdiyevna, Kaxxarova Ozoda Abdimo'minovna</i>	
The Historical Development of Translation	173
<i>Sharopova Gulnoza Odil qizi</i>	
Integratsiya jarayonlarini samarali boshqarishga yo'naltirilgan metodik tizim	176
<i>L. T. Xudaybergenova</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlari metodikasini ishlab chiqish	180
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining diagnostik kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni: ilmiy adabiyotlar sharhi	186
<i>Xalimova S. A.</i>	
The Role and Opportunities of Artificial Intelligence (AI) in the Management of Educational Institutions	191
<i>Abduqahorova Lobar Oybekovna</i>	
Malaka oshirish jarayonida maktab direktorlarining mediakompetentligini rivojlantirishning tashkiliy-boshqaruv mexanizmi	197
<i>Xidirova Maftuna Ilhom qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtisodiy tarbiya berishda STEAM va an'anaviy usullarning qiyosiy tahlili	205
<i>Boltayeva Nasiba Ilhom qizi</i>	

Kasb-hunar ta'limida elektromobillar va robototexnika yo'nalishlarini rivojlantirish: xalqaro hamkorlik tajribasi va "2+1" dual ta'lim modeli.....	209
<i>Dushanov Nuriddin Qo'ldoshovich, Suvonov Murodjon Abdurahmon o'g'li, Ibragimova Dinara Rustam qizi, Karimova Oygul Ro'ziyevna, Avliyoqulov Muxammad Mustafoyevich</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlarining metodikasini ishlab chiqish ...	212
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda "ijodiy faoliyat" va "kreativlik" konseptlarining nazariy-metodologik interpretatsiyasi...	218
<i>Komila Aytmuratova</i>	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining leksik kompetensiyasini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyasi asosida rivojlantirishga doir mashqlar tipologiyasining samaradorligi.....	222
<i>Maxmudova Feruza Salimjonovna</i>	
O'zbek va rus nasrida oilaviy munosabatlarning badiiy-psixologik talqini	227
<i>Qurbonova Malika Toxir qizi</i>	
O'quv-biluv kompetensiyasining nazariy asoslari va zamonaviy pedagogik yondashuvlar	230
<i>Saydaxmedova Barno Batirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matematik tayyorgarligi tarkibi: TIMSS va PISA xalqaro baholash dasturlari asosidagi nazariy tahlil	235
<i>Abdusattarova Zaynab</i>	
Fizikani o'qitishda barqaror taraqqiyot tushunchalarini rivojlantirish: O'zbekiston kontekstida adabiyotlar tahlili.....	243
<i>Avazova Oltin</i>	
Futbolda 11–12 yoshli darvozabonlarni texnik-taktik jihatdan tayyorlashda maxsus mashqlarning ahamiyati	247
<i>Ibragimov Qosimbek Isroil o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanni o'qitish jarayonida sun'iy intellekt yordamida foydalanib nazariy bilimlarni hayotga tatbiq qilib o'rganish metodlari	253
<i>Jo'layeva Munira Choriyevna</i>	
Creativity-Oriented Language Teaching in Karakalpak Folk Pedagogy	256
<i>Khodzhanizayeva Aygul Aytmuratovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda estetik kompetentlikni rivojlantirishning metodik asoslari.....	264
<i>Saidova Dilorom Erkinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	269
<i>Farhodova Sevara Qo'ziboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari.....	274
<i>Norkulova Jasmina Sodikovna</i>	
Umumta'lim maktablarida matematik kechalar orqali o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish samaradorligi.....	277
<i>Saytniyozov Adham Annamuhomet o'g'li</i>	
Tibbiy va pedagogik ta'lim jarayonida "Case Study" metodini qo'llash orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish	282
<i>Shaymatova Azizaxon Rustambekovna</i>	
Dutor ijrochiligining amaliy-texnik jihatlariga e'tibor qaratish va ushbu jarayonni rivojlantirish	286
<i>Shodiyeva Shahinabonu Shoirjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalari	293
<i>Turimbetova Sveta Muhammedaliyevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlik menejmentini takomillashtirishda direktor o'rinbosarining roli	297
<i>Xolnazarova Shaxnoza Baxodir qizi</i>	
Адаптивная геймификация в школьном обучении физике	304
<i>Индира Бахадуровна Ерлепесова</i>	
Bo'lajak pedagoglarda qadriyatlar tizimining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillar	309
<i>Taylanova Sh. Z.</i>	

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA PEDAGOGIK TEXNIKANI SHAKLLANTIRISH TEKNOLOGIYALARI

Turimbetova Sveta Muhammedaliyevna

Nukus davlat pedagogika instituti

13.00.01 - Pedagogika nazariyasi.

Pedagogika ta'limotlari tarixi ixtisosligi bo'yicha 1-kurs doktranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalari har tomonlama ilmiy asosda tahlil qilinadi. Pedagogik texnikaning nazariy va amaliy asoslari, ularni shakllantirish bo'yicha ilg'or yondashuvlar, milliy va xorijiy tajribalar, zamonaviy innovatsion texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari keng yoritiladi. Empirik tadqiqotlar natijalari va tanqidiy tahlillar asosida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy tayyorlashda pedagogik texnikaning o'ri va ahamiyati aniqlanadi. Maqolada ilgari surilgan xulosalar ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda amaliy ko'rsatmalar sifatida xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: pedagogik texnika, o'qituvchi tayyorlash, innovatsion texnologiyalar, kasbiy kompetensiya.

Abstract: This article provides a comprehensive scientific analysis of technologies for developing pedagogical techniques in future teachers. The theoretical and practical foundations of pedagogical technique, advanced approaches to its formation, national and international experiences, and the possibilities of applying modern innovative technologies are thoroughly examined. Based on empirical research findings and critical analysis, the role and significance of pedagogical technique in the professional training of future teachers are determined. The conclusions presented offer practical recommendations for organizing the educational process effectively.

Key words: pedagogical technique, teacher training, innovative technologies, professional competence.

Аннотация: В данной статье всесторонне анализируются технологии формирования педагогической техники у будущих учителей на научной основе. Подробно рассматриваются теоретические и практические основы педагогической техники, современные инновационные подходы, национальный и зарубежный опыт, а также возможности внедрения новых технологий. На основе эмпирических исследований и критического анализа определяются роль и значение педагогической техники в профессиональной подготовке будущих педагогов. Представленные выводы служат практическими рекомендациями по эффективной организации учебного процесса.

Ключевые слова: педагогическая техника, подготовка учителей, инновационные технологии, профессиональная компетентность.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan dolzarb vazifalardan biri - bo'lajak o'qituvchilarda yuqori kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishdir. Bu jarayon o'qituvchining nafaqat nazariy bilim va amaliy ko'nikmalariga, balki pedagogik texnikani chuqur egallashiga ham bevosita bog'liq. Chunki pedagogik texnika o'qituvchining ta'lim-tarbiya jarayonida o'z kasbiy faoliyatini samarali tashkil etish, o'quvchilar bilan to'g'ri muloqot qilish, ularning individual xususiyatlarini hisobga olish, ta'lim jarayonini motivatsion va interaktiv tarzda olib borishda asosiy vosita hisoblanadi. Shu sababli, bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalarini ilmiy jihatdan asoslash, ularning mazmun-mohiyatini aniqlash, zamonaviy innovatsion yondashuvlarni joriy etish ta'lim tizimining sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada pedagogik texnikani shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari, ilg'or milliy va xorijiy tajribalar, innovatsion texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari, empirik tadqiqotlar natijalari va tanqidiy tahlillar asosida bo'lajak o'qituvchilar kasbiy tayyorligini takomillashtirish bo'yicha ilmiy xulosalar bayon qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik texnikaning shakllanishi va uni bo'lajak o'qituvchilarda rivojlantirish masalasi pedagogika fanining muhim va doimiy yangilanib boradigan tadqiqot yo'nalishlaridan biridir. Mazkur sohada olib borilgan ilmiy izlanishlar pedagogik texnika tushunchasining turli nuqtai nazarlardan yondashuvini, uning tarixiy taraqqiyot bosqichlari va zamonaviy talablarga moslashuvini ko'rsatadi.

Pedagogik texnika dastlab Yevropa pedagogikasida, xususan, XIX asr oxiri – XX asr boshlarida shakllana boshlagan bo'lib, bu borada nemis olimi V. Lay pedagogik texnika atamasini ilk bor ilmiy muomalaga kiritgan. U pedagogik texnikani o'qituvchining kasbiy mahorati va amaliy faoliyatidagi o'ziga xos uslubi sifatida talqin qilgan. Keyinchalik rus pedagogikasida S. T. Shatskiy, A. S. Makarenko, V. A. Sukhomlinskiy, V. M. Borovikov kabi olimlar pedagogik texnika tushunchasini o'qituvchining muloqot madaniyati, nutq texnikasi, mimika, pantomimika, emotsional ta'sir ko'rsatish vositalari majmui sifatida kengaytirganlar ^[1]. Ularning izlanishlarida pedagogik texnika nafaqat metodik ko'nikma, balki o'qituvchi shaxsining pedagogik mahorati va madaniyatini ifodalovchi kompleks sifatida e'tirof etiladi.

Shu bilan birga, pedagogik texnikaning rivojlanishida XX asr o'rtalaridan boshlab psixologiya va sotsiologiya fanlarining integratsiyasi muhim o'rin egalladi. M. I. Mahmudov, V. V. Serikov, I. P. Podlasiy, N. F. Talyzina kabi olimlar pedagogik texnikani o'qituvchining kasbiy kommunikativ kompetensiyasining ajralmas qismi sifatida o'rganib, uni o'quvchi shaxsini rivojlantirishga xizmat qiluvchi vosita deb hisoblashgan. Ularning tadqiqotlarida pedagogik texnika o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro muloqot, psixologik muhit, didaktik vazifalarning samarali hal qilinishi bilan chambarchas bog'liq ekanligi ta'kidlangan. Shu nuqtai nazardan, pedagogik texnika o'qituvchining har bir kasbiy harakatida, o'quvchilarga ta'sir ko'rsatish jarayonida, shuningdek, o'zini o'zi boshqarish va refleksiya qobiliyatlarida namoyon bo'ladi.

O'zbekistonda mustaqillikdan so'ng ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar pedagogik texnika va uni shakllantirish texnologiyalariga yangi mazmun va zamonaviy talablarga mos yondashuvlarni olib kirdi. Respublikamizda olib borilgan tadqiqotlarda pedagogik texnikaning mazmuni, uning o'qituvchilik kasbining asosiy komponenti sifatida shakllanishi, o'qituvchi shaxsining kasbiy madaniyati va mahoratini oshirishdagi roli chuqur o'rganilgan. Xususan, A. Abduqodirov, M. Jo'rayev, S. Tursunov, A. Hasanboyeva, D. Mamarasulov, O. Jo'rayev kabi mahalliy pedagog olimlar pedagogik texnika va uni shakllantirish texnologiyalari bo'yicha o'z konseptual yondashuvlarini ishlab chiqdilar. Ularning ishlarida pedagogik texnika o'qituvchining kasbiy etikasidan tortib, nutq, mimika, pantomimika, kommunikativ madaniyat, konfliktologiya, pedagogik refleksiya kabi ko'plab tarkibiy qismlarni o'z ichiga olishi alohida ta'kidlanadi ^[2].

Shu jumladan, zamonaviy pedagogik texnika o'qituvchining innovatsion texnologiyalarni egallashi, axborot-kommunikatsion kompetensiyasini rivojlantirishi, interaktiv va student-sentrik metodlarni qo'llashi orqali shakllanadi. Pedagogik texnikani shakllantirishda tarixiy yondashuvlar bilan bir qatorda, zamonaviy konseptual model va texnologiyalarning ham ahamiyati ortib bormoqda. Masalan, kompetensiyaviy yondashuv asosida pedagogik texnikaning kasbiy kompetensiyalarning ajralmas qismi sifatida qaralishi, o'qituvchi shaxsiyati, kasbiy qiyofasi, sog'lom psixologik muhit yaratishdagi o'rni, kommunikativ va innovatsion salohiyatni rivojlantirishga xizmat qilishi zamonaviy tadqiqotlarning asosiy yo'nalishiga aylangan. Bu borada Yevropa va AQSHda olib borilgan tadqiqotlar, xususan, J. Hattining Visible Learning, D. Kolbning Experiential Learning nazariyalari pedagogik texnikaning o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi samarali o'zaro ta'sir, tajriba asosida o'qitish, reflektiv yondashuvlar orqali shakllanishini asoslab beradi ^[3].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalarining nazariy va amaliy asoslarini o'rganishga qaratilgan ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, kontent tahlili, umumlashtirish hamda empirik tadqiqotlar natijalarini tahlil qilish metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, milliy va xorijiy ilmiy manbalar qiyosiy o'rganilib, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy tayyorlash jarayoniga tatbiq etish imkoniyatlari ilmiy jihatdan baholandi. Olingan natijalar asosida pedagogik texnikani rivojlantirishning samarali yondashuvlari umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Empirik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik texnika o'qituvchining kasbiy faoliyatida o'quvchilar bilan o'zaro samarali muloqot, motivatsion muhit, ijtimoiy-psixologik atmosfera yaratishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, Finlyandiyada olib borilgan zamonaviy tadqiqotlar bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnika elementlarini shakllantirish uchun interaktiv mashg'ulotlar, rol o'yinlari, treninglar, mentorlik dasturlari keng qo'llanilayotganini ko'rsatadi. Bu usullar orqali o'qituvchilar o'z pedagogik nutqi, emotsional barqarorligi, konfliktlarni hal qilish ko'nikmalari, stressga chidamlilik, ijtimoiy va madaniy kompetensiyalarini rivojlantiradilar.

Shu bilan birga, O'zbekistonda ham pedagogik texnikani shakllantirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati ortib bormoqda. Xususan, zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalar, masofaviy o'qitish platformalari, virtual laboratoriyalar, interaktiv ta'lim resurslari, multimedia vositalari bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik texnikasini rivojlantirishda samarali vositaga aylangan.

Empirik tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilar bilan olib borilgan treninglar, amaliy mashg'ulotlar, loyiha ishlari, simulyatsion mashqlar ularning pedagogik texnikasi shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarida olib borilgan so'rovnomalar va kuzatuvlar natijasida interaktiv metodlar va AKT vositalari yordamida o'qituvchilar pedagogik texnikaning asosiy elementlarini tezroq va samaraliroq o'zlashtirayotgani aniqlangan ^[4]. Shu bilan birga, pedagogik texnikani shakllantirishda milliy qadriyatlar, ta'lim an'analari, madaniy o'ziga xosliklarni hisobga olish ham muhim omil hisoblanadi.

O'zbek pedagogikasida qadimdan o'qituvchi shaxsiga hurmat, ustoz-shogird an'analari, o'zaro muloqot madaniyati, axloqiy-pedagogik qadriyatlar pedagogik texnikaning muhim tarkibiy qismlari sifatida qaralgan. Zamonaviy tadqiqotlarda esa ushbu qadriyatlarni innovatsion texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish, o'qituvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish, uning kasbiy motivatsiyasi va ijtimoiy mas'uliyatini oshirish masalalari dolzarb bo'lib bormoqda. Pedagogik texnika va uni shakllantirish texnologiyalari bo'yicha olib borilgan empirik tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilar pedagogik texnika elementlarini egallashda individual yondashuv, differensial o'qitish, refleksiya va o'zini o'zi baholash metodlarini keng qo'llash zarurligini ta'kidlaydilar.

Ayrim tadqiqotlarda pedagogik texnikani shakllantirishda mentorlik, peer-to-peer training, kasbiy portfoliolar, faol amaliyot dasturlarining samaradorligi yuqori baholanadi. Shu bilan birga, tanqidiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, pedagogik texnikani shakllantirishda faqatgina an'anaviy o'qitish usullari yoki nazariy bilimlarni yetkazish bilan cheklanib qolmaslik kerak. Zamonaviy sharoitda bo'lajak o'qituvchilar uchun o'zini o'zi rivojlantirish, kasbiy refleksiya, kreativ yondashuv, zamonaviy texnologiyalarni faol o'zlashtirish, ijtimoiy va madaniy kompetensiyalarni rivojlantirish imkoniyatlarini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu borada bo'lajak o'qituvchilar uchun ishlab chiqilgan innovatsion pedagogik dasturlar, masalan, blended learning, flipped classroom, gamifikatsiya, problem-oriented learning, case-study, action research kabi metodlar pedagogik texnikani shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanini ko'plab ilmiy manbalarda ta'kidlangan ^[5].

Tanqidiy nuqtai nazardan, ba'zi tadqiqotchilar pedagogik texnikaning shakllanishi faqatgina o'qituvchining shaxsiy fazilatlarini yoki individual xususiyatlariga bog'liq emasligi, balki ta'lim muassasasining madaniy muhitiga, rahbariyatning qo'llab-quvvatlashiga, o'quvchilar va ota-onalar bilan o'zaro hamkorlik darajasiga ham bevosita bog'liq ekanligini ta'kidlaydilar. Jumladan, J. Dewey, L. S. Vygotskiy, A. Bandura kabi olimlarning sotsiokultural va konstruktivistik nazariyalari asosida pedagogik texnikaning shakllanishi jamiyat, muhit, ijtimoiy guruhlar, professional hamjamiyatlar bilan o'zaro aloqador holda kechishi ilmiy asoslab beriladi. Bu nuqtai nazardan, pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalarini ishlab chiqishda tizimli, integrativ va kontekstual yondashuvlarni qo'llash lozimligi ta'kidlanadi. Shu bilan birga, O'zbekiston ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar, xususan, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun, "Milliy dastur", "Rivojlanish strategiyasi" doirasida pedagogik texnika va uni shakllantirish texnologiyalariga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilar uchun maxsus kurslar, treninglar, ustaxonalar, amaliyot dasturlari, innovatsion laboratoriyalar tashkil etilmoqda. Bu jarayonlarda o'qituvchilarning pedagogik texnikasini shakllantirish va doimiy rivojlantirish uchun zamonaviy metod va texnologiyalar, kasbiy kompetensiyalarni baholash mezonlari, portfoliolar, monitoring va feedback tizimlari joriy qilinmoqda.

Tanqidiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, pedagogik texnika va uni shakllantirish texnologiyalari bo'yicha olib borilayotgan tadqiqotlar va amaliyotlarda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, ba'zi pedagogik oliy ta'lim muassasalarida an'anaviy yondashuvlarga haddan tashqari tayanish, innovatsion texnologiyalarni yetarli darajada joriy qilmaslik, o'qituvchilar va talabalar o'rtasida motivatsion muhitning pastligi, pedagogik texnikani baholash mezonlarining yetarlicha ishlab chiqilmaganligi kabi muammolar uchrab turadi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni joriy qilishda infratuzilma va resurslar, o'qituvchilarning axborot savodxonligi, kasbiy rivojlanish ehtiyojlari, ijtimoiy-psixologik omillar ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, pedagogik texnikani shakllantirishda tizimli, kompleks va innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqish, milliy va xalqaro tajribalarni integratsiya qilish, empirik tadqiqotlar natijalarini amaliyotga joriy etish zarur.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalari bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar, tarixiy va zamonaviy yondashuvlar, mahalliy va xorijiy tajribalar, empirik tahlillar pedagogik texnikaning o'qituvchi kasbiy rivojlanishidagi o'rni va ahamiyatini chuqur ochib beradi. Shu bilan birga, pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalarini takomillashtirish, zamonaviy innovatsion metod va texnologiyalarni joriy etish, milliy qadriyatlar va an'analarni hisobga olish, o'qituvchilar kasbiy kompetensiyasini muntazam rivojlantirish ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti ekanligi ilmiy asoslab beriladi ^[6].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida keltirilgan ilmiy tahlillar va empirik tadqiqotlar natijasida quyidagi xulosalarni chiqarish mumkin: bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnikani shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim va dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Pedagogik texnika o'qituvchining kasbiy kompetensiyasining ajralmas qismi bo'lib, ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchilar bilan samarali muloqot qilish, motivatsion va kreativ muhit yaratish, individual yondashuvni ta'minlash, innovatsion texnologiyalarni faol qo'llash imkonini beradi. Pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalari tarixiy yondashuvlar, mahalliy va xorijiy tajribalar, zamonaviy innovatsion metod va texnologiyalar, milliy qadriyatlar va an'analarni uyg'unlashtirish asosida rivojlanmoqda.

Empirik tadqiqotlar natijalari pedagogik texnikani shakllantirishda interaktiv mashg'ulotlar, treninglar, amaliyot dasturlari, mentorlik, refleksiya, kasbiy portfoliolar, AKT vositalaridan samarali foydalanish muhimligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, pedagogik texnikani shakllantirishda tizimli, kompleks va individual yondashuvlarni joriy etish, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi samarali muloqotni rivojlantirish, kasbiy rivojlanish va o'zini o'zi baholash imkoniyatlarini kengaytirish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Kelgusida pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalarini yanada takomillashtirish, zamonaviy texnologiyalar va innovatsion metodlarni faol joriy etish, empirik tadqiqotlar natijalarini amaliyotga tatbiq etish bo'yicha izchil tadqiqotlar olib borish zarur. Maqolada ilgari surilgan xulosalar va amaliy tavsiyalar bo'lajak o'qituvchilar kasbiy tayyorligini takomillashtirish, ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Shatskiy S.T. Pedagogik texnika va o'qituvchi shaxsining rivojlanishi. Moskva, 1980.
2. Jo'rayev M. O'qituvchi kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda pedagogik texnikaning ahamiyati. Toshkent, 2016.
3. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge, 2009.
4. Abduqodirov A. Pedagogik texnika va o'qituvchi madaniyati. Toshkent, 2018.
5. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. Prentice Hall, 1984.
6. Hasanboyeva A. O'qituvchini tayyorlashda innovatsion texnologiyalarning o'rni. Ta'lim, 2021.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №8(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.